

Contractmelker runt veebedrijf akkerbouwers

Regionale kringlopen sluiten. Dat was vijf jaar geleden de reden voor drie biologische akkerbouwers om een melkveebedrijf te kopen. Inmiddels functioneert grasklaver als ideaal rustgewas tussen de groentegewassen en is 'Biostee veebedrijf' met 2 miljoen kilo melk uitgegroeid tot een van de grootste biologische melkveebedrijven.

TEKST FLORUS PELLIKAAN

BEDRIJFSPROFIEL

naam	: Biostee veebedrijf, bedrijfsleider Marius de Vlieger (links op de foto)
bedrijfsvoering	: biologisch
aantal melk- en kalfkoeien	: 220
aantal stuks jongvee	: 110
grond	: 108 ha, waarvan 30 ha beweidbare grasklaver, daarnaast 200 ha akkerbouw
rollend jaargemiddelde	: 4,06 9260 4,11 3,34
arbeid	: bedrijfsleider De Vlieger, aangevuld met ca. 100 uur per week

Gloednieuwe borden attenderen passanten over een rustige polderweg in Strijen in de Hoeksche Waard op een veranderde verkeerssituatie. Sinds kort is er een nieuwe koeienoversteekplaats in gebruik genomen, die de 220-koppige biologische melkveestapel van Biostee veebedrijf toegang verschaft tot de grasklaverweide aan de overkant van de weg. 'Wildroosters in de weg wilde het waterschap niet vanwege paarden en honden die ook over de weg lopen. Maar een koppel van deze omvang, dat duurt even voor dat overgestoken is', vertelt Marius de Vlieger (39), bedrijfsleider op Biostee veebedrijf. 'Daarom leiden we het verkeer rond over ons erf, daar kunnen ze via veeroosters de koeienstoet doorkruisen. Maar mensen vinden dat soms nog wel wat spannend.'

Af van grillen mest- en voermarkt

Sinds eind maart lopen de koeien al op het vorig jaar ingezaaide grasklaverperceel. 'Daarvoor hebben er drie jaar groenten gestaan, waarna de grond nu toe is aan twee rustjaren met grasklaver', vertelt De Vlieger. Het is meteen de brug naar wat het melkveebedrijf zo uniek maakt. Vijf jaar geleden kochten de biologische akkerbouwers Ard van Gaalen, Arian de Jong en Pieter Hugo Visser uit Zuid-Beijerland, die al sinds 1999 een vergaande vorm van samenwerking hadden, het huidige melkveebedrijf aan. De akkerbouwers hadden toen al een teeltrotatie van 1 op 6, waarvan twee jaar grasklaver als rustgewas. Dat

helpt de onkruiddruk te verminderen, bindt stikstof in de grond en zorgt weer voor een hoger organischestofgehalte en een betere bodemstructuur. De Vlieger: 'In het verleden waren de akkerbouwers daarbij afhankelijk van de markt. Met een structureel tekort aan biologische mest beviel dat niet en bij een voeroverschot bleven ook de balen grasklaver soms tot diep in het volgende voorjaar op de kop van een perceel staan. Dat waren de akkerbouwers zat, ze wilden de kringloop graag zelf sluiten.' Met het einde van het melkquotum in aantocht zagen de akkerbouwers kans een bestaand melkveebedrijf met 130 melkkoeien, 56 hectare grond en zeven jaar oude, ruim opgezette bedrijfsgebouwen aan te schaffen. Na een korte zoektocht kwam Marius de Vlieger in beeld als bedrijfsleider. 'Thuis zit ik ook in de vof van ons bedrijf met 60 koeien, maar ik was wat uitgekeken op de gebaande paden.' De Vlieger ging een jaar in Nieuw-Zeeland werken en kwam erachter dat het wel degelijk anders kan.

Arbeidsvergoeding per kilo melk

De mogelijkheid om Biostee veebedrijf op te bouwen en het bestaande bedrijf om te turnen naar een biologisch melkveebedrijf leek De Vlieger dan ook een prachtige uitdaging. Hij werkte eerst twee jaar in loondienst. 'Voor de akkerbouwers was de melkveehouderij een vreemde tak van sport. Ze hadden geen gevoel bij de hoeveelheid arbeid die nodig is om een melkveebedrijf rond

Door de wisselteelt staan er veel groentegewassen rond de stallen dit jaar en dus weiden de koeien nu over de weg

▲
Weggebruikers kunnen over het erf rondrijden als de koeien de weg passeren en via wildroosters het koppel doorkruisen

te zetten en vroegen bijvoorbeeld of je dat dippen van de koeien echt twee keer per dag moet doen', vertelt De Vlieger met een glimlach. Om direct serieus te vervolgen: 'Het volledig met vreemde arbeid rondzetten van een melkveebedrijf is ook niet makkelijk en daardoor voelde het soms als "iets te dicht op elkaar".'

Naar Nieuw-Zeelands voorbeeld stelde De Vlieger na twee jaar voor om te gaan contractmelken. De eigendommen blijven van de akkerbouwers, maar De Vlieger krijgt per kilo melk betaald voor alle arbeid en richt de arbeid naar eigen inzicht in. 'Dit stimuleert mij extra om zoveel mogelijk melk uit de koeien te halen en de akkerbouwers hadden het gevoel minder te hoeven controleren. Hierdoor is het mogelijk elkaar meer vrij te laten, iets wat ons allemaal goed paste.'

Het bestaande melkveebedrijf werd omgeschakeld naar biologisch en vrijwel direct opgeschaald. Er is ruimte voor 220 melk- en kalfkoeien en circa 110 stuks jongvee. Op de peildatum van 2 juli 2015 waren er 186 melk- en kalfkoeien en veel jongvee aanwezig. 'Om de huidige veestapel te kunnen melken hebben we vorig jaar toch fosfaat-rechten bij moeten kopen. Dat voelt heel krom, want Biostee doet precies wat de overheid wil: kringlopen sluiten. We moeten hier zelfs nog altijd mest aanvoeren, maar we hebben toch fosfaat-rechten moeten kopen.'

Belangrijke rol voor grasbrok

De opstart en omschakeling van het melkveebedrijf is een ontdekkingstocht geweest, maar inmiddels staat in gezamenlijk overleg alles goed op de rails. 'Er spelen hier altijd meerdere belangen en die van de akkerbouw wegen in principe het zwaarst. De eerste jaren hebben we bijvoorbeeld nog wel mais geteeld, maar in de ogen van de eigenaren teel je met mais onkruid, is het niet goed voor de structuur van het bodem en is de oogst te laat.'

Daarom wordt er nu 250 ton droge stof snijmais aangekocht, genoeg voor ongeveer 3 kilo droge stof mais per koe per dag. 'We zouden voor een nog hogere productie graag meer mais voeren. Een alternatief als pulpbrokken

is met 66 cent per kilo veel te duur. We hebben daarom een creatieve manier gevonden om met gras het rantsoen uit te balanceren.' De Vlieger verwijst daarmee naar de toepassing van grasbrok. 'We maken een energie- en een eiwitvariant aan grasbrok. De eiwitvariant komt van de laatste snede grasklaver als de klaver de overhand heeft. In dat van afgelopen herfst zit 234 gram ruw eiwit. Een mooie vervanger van soja die biologisch zo 70 tot 80 cent per kilo kost. Deze grasbrok past ideaal als aanvulling in het winterseizoen.'

De energievariant van grasbrok komt van een speciaal soort groenbemestermengsel dat bestaat uit Italiaans raigras, inkarnaatklaver en winterwikke. Deze tussenteelt van de akkerbouwers oogst de melkveehouder in april, waarna de betreffende percelen braak blijven liggen en diverse keren worden bewerkt om de onkruiddruk te verlagen. Het gewas bevatte afgelopen voorjaar 200 gram suiker, 969 vem en een negatieve oeb. 'Dit werkt mooi als stopper om dikkere mest te krijgen voor de koeien in plaats van mais, die ideaal past bij het herfstgras buiten.' De toepassing van grasbrok maakt het ook mogelijk om ervoor te zorgen dat er altijd voorjaarsgras in het rantsoen zit. 'Dat is hier een gouden stelregel geworden. We zijn sterk afhankelijk van gras en tegen voorjaarsgras kan niets op, dat willen we gewoon in het rantsoen hebben, hetzij uit de kuil, hetzij via grasbrok.'

De koeien krijgen een tmr-rantsoen en geen aanvulling in de melkstal of krachtvoerbox. Wel worden er twee rantsoenen gevoerd. De hoogproductieve koeien krijgen meer energie in het rantsoen en de laagproductieve meer eiwit. Een selectiepoort achter de melkstal scheidt de koeien, die wel in één koppel weiden, richting de goede plek in de stal. De rantsoenen wordt gefinetuned met een eiwit- en energiekrachtvoermengsel en de toevoeging van water voorkomt selectie. Het smakelijke en goed uitgebalanceerde rantsoen draagt mede bij aan een voor biologische maatstaven indrukwekkend rollend jaargemiddelde van 9260 kg melk met 4,11% vet en 3,34% eiwit. 'We hebben hier in dit akkerbouwgebied natuurlijk de grond mee en

de grasmatten worden iedere drie jaar vernieuwd vanwege de teeltrotatie. De situatie is heel anders als je biologisch boert in een veenweidegebied met uitgestelde maaidatum. Dan zijn de voederwaarden veel lager en klaver gedijt daar niet tot nauwelijks.'

De Vlieger is bijzonder te spreken over de invloed van klaver. 'Het grasland krijgt hier alleen in het voorjaar een eenmalige drijfmestgift van 30 kuub, omdat de rest allemaal richting de akkerbouw gaat. En toch halen we hier met gemak 10 ton droge stof van een hectare.'

Eigen kaasmerk Biostee

De Vlieger zet het werk op de boerderij rond samen met vier personen, die bij elkaar zo'n 100 uur per week werken. 'We werken met duidelijke protocollen, zodat iedereen op ieder moment van de dag en de week weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Dat gaat goed met deze medewerkers, die allemaal gevoel bij en oog voor koeien hebben. Dan lukt het ook om met elkaar goede resultaten te realiseren.'

Een belangrijke spil binnen die pool met arbeidskrachten vormt Addy Moree, in het dagelijkse leven inspecteur bij Coöperatie CRV. Hij heeft als vriend van een van de drie akkerbouwers de hele transformatie tot wat nu Biostee veebedrijf is, mee opgezet. Op dit moment melkt hij een aantal keer per week en is hij verantwoordelijk voor de fokkerij. 'We hebben vanuit een stuk liefhebberij van ons allemaal hier gekozen voor het holsteinras. Met deze grondsoort blijkt dat ook prima te functioneren', zo stelt Addy Moree. Het koppel laat ook stuk voor stuk koeien zien met een passende conditie en aansprekende glans. Met een celgetal dat de hele winterperiode onder de 100.000 heeft gezeten, een tussenkalftijd van 403 dagen en een dierdagdosering van 0,85 functioneert het koppel uitstekend. 'Binnen holstein selecteren we stieren met minimaal 105 voor uiergezondheid, 100 voor conditiescore, 108 exterieur en het liefst positieve gehalten', vertelt Moree. 'We streven naar een goedgebouwde, niet al te grote koe. Daarom geven we binnen het fokkerijprogramma SAP wat meer gas op voorhand en inhoud en remmen we op hoogtemaat.'

De melk wordt afgezet via coöperatie Eko-Holland. Een tiende van de totale melkplas wordt verwerkt tot een eigen kaaslijn onder de merknaam Biostee. 'Er is geprobeerd om de afzet sneller op te schroeven, wat gunstig is binnen de fosfaatwetgeving. Maar het bouwen aan een eigen kaasmerk kost tijd en geduld', vertelt De Vlieger. De eigenaren van de boerderij nemen de vermarkting van de kaas voor hun rekening in combinatie met de groente. 'Kaas blijkt wel heel andere handel. Als groente op is, komen inkopers vanzelf bij je terecht, maar kaas is er altijd voldoende in alle soorten en maten.'

Uitbreiding mogelijk

Het ouderlijk melkveebedrijf van De Vlieger is drie jaar geleden ook omgeschakeld naar biologisch en teelt op dit moment de mais al voor Biostee. Een uitgebreidere samenwerking, bijvoorbeeld door de productie van een aparte melkstroom, behoort op een later moment eventueel tot de mogelijkheden. Ook zijn er direct na de start van Biostee veebedrijf al voorbereidingen getroffen voor uitbreiding van de eigen stal met vijftig boxen. Afhankelijk van de fosfaatwetgeving zal besloten worden wanneer er gebouwd gaat worden op de reeds geslagen heipalen.

De rol die het melkveebedrijf binnen de akkerbouwbedrijven speelt, ervaren de eigenaren als positief. Al moesten ze wennen aan de heel andere business die melkveehouders is. 'De akkerbouw mag veel kosten, want af en toe heb je er een enorme klapper bij zitten. Dan is er bijvoorbeeld schaarste en gaan de prijzen door het plafond. Dat melkvee kostprijsgedreven is en je alleen iets verdient door heel scherp te boeren, dat was wel een openbaring', stelt De Vlieger. 'En dat er in de melkveehouderij wordt geïnvesteerd in fosfaatrechten, waardoor je tien jaar niets verdient en ze daarna misschien niets meer waard zijn, dat vinden ze ondernemend gezien toch wel heel gek. Maar het rendement van het melkveebedrijf hier, dat ondanks de vreemde arbeid zwarte cijfers draait, wordt natuurlijk ook gemaakt door de akkerbouw. De toegevoegde waarde van kringlooplandbouw is gewoon heel groot.'

▲ Door de goede grond en de wisselteelt past het hoogproductieve holsteinras prima bij de biologische bedrijfsvoering

Foto's online

Op de website van VeeTeelt staan meer foto's van Biostee veebedrijf.

▶ Fotoserie op veeteelt.nl